

Sakliste og saksfremstillinger for møtet i rovviltnemnda for region 8 den 1.6.2017

Sted: Banak leir, Lakselv
Tid: 08:30–13:30 (lunsj 11.00–11.30)

Sakliste

19/17	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
20/17	Orienteringssaker	s. 1
21/17	Referatsaker	s. 1
22/17	Kvote for lisensfelling av jerv i 2017/2018	s. 2
23/17	Anbefaling lisensfellingskvote bjørn 2017	s. 10
24/17	Kongeørn – skadefellingsregimet samt forsøksordning for forvaltning	s. 13

19/17 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 1.6.2017

20/17 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Kort orientering fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

21/17 Referatsaker

Innhold

- Beslutning om skadefelling av jerv av eget tiltak – Nesseby og Sør-Varanger kommuner
- Beslutning om uttak av jerv av eget tiltak i deler av region 8 – Finnmark
- Ekstraordinært uttak av ynglehi av jerv i Tana, region 8, 2017
- Forvaltningsplan for rovvilt i Nordland – Sluttbehandlet av rovviltnemnda i Nordland 20.3.2017
- Skadefelling av bjørn i Bardu, region 8, 2017
- Skadefelling av jerv i delar av Troms, region 8 – 2017 – utviding av periode
- Avslag på søknad om fellingstillatelse på kongeørn i området Liveltsardet, Bardu kommune

Kvote for lisensfelling av jerv i 2017/2018

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Kvote for Finnmark settes til 30 jerver, derav inntil 16 tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil to tisper.

Kvote for Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 11 jerver, derav inntil åtte tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil fem tisper. A-området i samarbeidsområdet med Nordland går frem av forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland, vedtatt 20.3.2017.

For at Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en utjevningskvote på tre dyr som kan trekkes fra kvoten og tre dyr som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv, og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremlegg

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland, vedtatt 20.3.2017

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Kunnskap om rovviltartene, både jerv, gaupe, bjørn og ulv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste årene, vi har god kunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Gjennom blant annet omfattende innsats fra Statens naturoppsyn ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å kontrollere disse dataene opp mot analyser av DNA fra jerv, har Rovdata sammenstilt mye kunnskap om jerv, blant annet i NINA Rapport 1291 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2016*, i *Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3. 2016*, i NINA rapport 1306 *DNA-basert overvåking av den norske jervebestanden 2016*, i Rovdata rapport om *Bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, datert 15.5.2017*. Videre har NINA rapport 1200, *Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014* bidratt med kunnskap om jervens habitatbruk, overlevelse og reproduksjon, og jervens predasjon på rein og sau.

Regional forvaltning

Rovviltregion 8 består av Finnmark og Troms. Rovviltnemnda i region 8 har inngått en samarbeidsavtale med rovviltnemnda i region 7, Nordland. I følge samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 skal nordlige områder av Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms. Samarbeidsavtalen er som følger:

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
 - kvote for jakt på gaupe,
 - kvote for lisensfelling av jerv,
 - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble det vedtatt at avtalen videreføres inntil en av partene sier den opp. Rovviltnemnda i region 7 vedtok på sitt møte den 20.5.2015 i sak 10/2015 videreføring av avtalen inntil en av partene sier den opp.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenkegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Bestandsmål

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder. Tips som fører til funn av yngling på lokalitet som tidligere ikke er kjent av forvaltningen utløser en dusør på 15 000 kroner (skattepliktig). Dette forutsetter at lokaliteten blir kontrollert og yngling blir dokumentert av Statens naturoppsyn. DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremitter, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling.

Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt (FOR-2005-03-18-242). Siste status for jerv er gitt i NINA Rapport 1291 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2016*, samt i *Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3. 2016*. I Nordland er bestandsmålet for jerv ti ynglinger. I følge forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland, er det et mål at jerveynglinger skal spres innenfor forvaltningsområdet for jerv, slik at byrden på beitenæringene fordeles. Bestandsmålet for jerv i region 8 er ti ynglinger, hvorav tre ynglinger skal være i Finnmark og sju ynglinger i Troms. Persson og Brøseth (2011) kom frem til at det for hver yngling av jerv er 6,27 jerver i bestanden. Ved å bruke dette tallet vil vi finne at bestandsmålet i region 8 er 63 jerv: 19 i Finnmark og 44 i Troms.

Nemndas myndighet for forvaltning av jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. I følge rovviltforskriften § 10, har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv dersom gjennomsnittlig antall ynglinger av jerv de tre foregående år ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen.

Hensikten med kvote for lisensfelling, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden samt begrense den skade som jerv påfører bufe- og tamreinnæring. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at lisensfellingen i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer på sau og rein.

Ynglinger av jerv

Siden 2006 har den registrerte bestanden av jerv i region 8 ligget over bestandsmålet (Tabell 1). I Skandinavia ble det registrert 108 jerveynglinger i 2016, 50 av disse i Norge og 14 av dem i region 8. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2014–2016 er 14,3 ynglinger i region 8. I Nordland ble det i 2016 antatt/dokumentert 10 ynglinger, her er gjennomsnittet de siste tre år 12 ynglinger. I grenseområdene mot Troms er det på svensk side en tett bestand av jerv (Figur 1).

Innenfor samarbeidsområdet med Nordland følger SNO opp tre kjente ynglelokaliteter. To av disse har ikke hatt yngling på over 10 år. Den tredje lokaliteten hadde yngling i 2011. Det er ikke registrert yngling i 2012–2017 i dette området.

Indre Ofoten har en del historikk i forhold til jervetap, men ut fra de sist registreringer forventes ikke de største tapene i dette området. Siden en betydelig del av området er prioritert til sau og rein, mener sekretariatet det er riktig å ha kvote tilgjengelig i dette området. Siden forekomsten av jerv i samarbeidsområdet i større grad dreier seg om en felles

bestand med Troms og med Sverige, enn med resten av Nordland mener sekretariatet at kvoten i dette området skal være felles med kvoten for Troms.

DNA av jerv

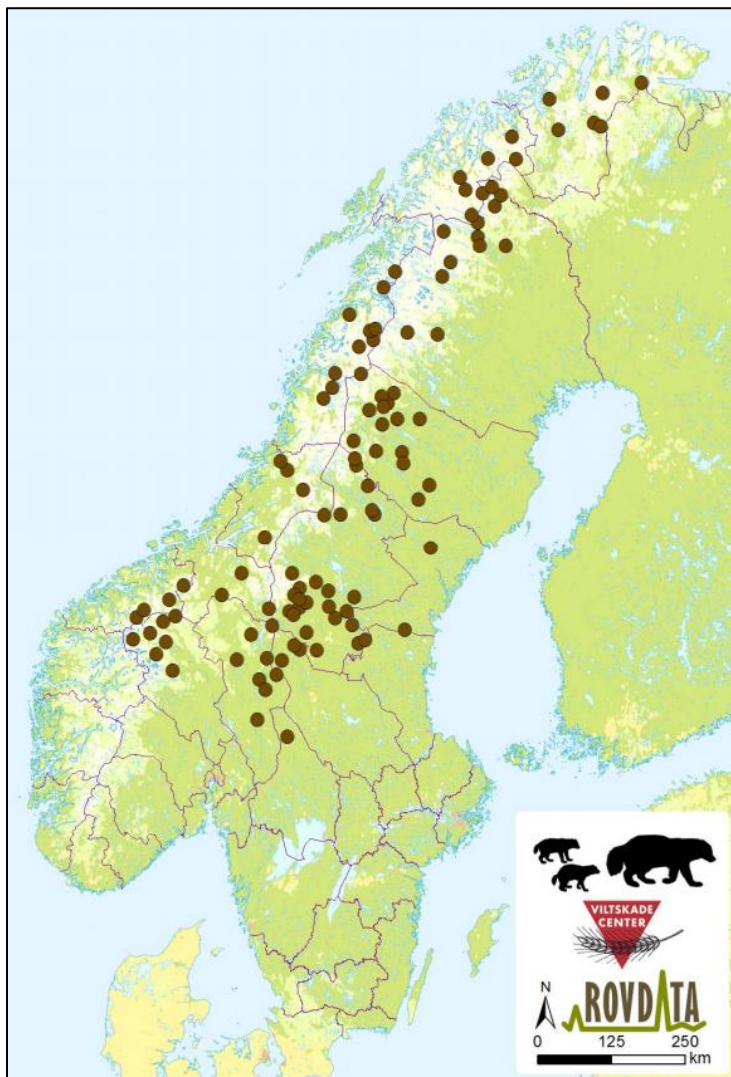
Etterjuls vinteren 2016 ble det samlet DNA fra totalt 89 ulike individer av jerv i region 8. Dette samsvarer bra med at beregnet populasjonsstørrelse basert på antall ynglinger, er 90.

Kjent avgang

Siden 1.6.2016 er det i Finnmark er kjent avgang på 21 jerver, derav to valper. Åtte jerver felt ved lisensfelling, resterende ved skadefelling. I Troms er det i samme periode felt ni jerver, derav åtte ved lisensfelling og en ved skadefelling (rovbase per 23.5.2017).

I løpet av rovviltårene (1. juni–31. mai) 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 og 2015/2016 er det i region 8 registrert en kjent avgang på henholdsvis 29, 35, 43, 24, 21 og 22 jerver, ekskludert valper ved hiuttak (tabell 2).

Kjent avgang av jerv har hatt en økende trend frem til 2012/2013. Til tross for dette har vi ikke sett en nedgang i antall ynglinger før sesongen 2013/2014 hvor antall registrerte ynglinger var nede i elleve. Det er usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som kommer til å bli godkjent inneværende sesong.

Figur 1. Kart som viser kvalitetssikrede jerveynglinger i Skandinavia i 2016

Tabell 1. Antall registrerte ynglinger av jerv i Finnmark og Troms samt samlet for region 8 i årene 2006–2016. Tallene viser dokumenterte og antatte ynglinger, og er inkludert hiuttak.

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Snitt 2014–2016
Finnmark	4	11	5	6	6	6	10	0	5	8	6	6,3
Troms	13	9	12	13	17	12	18	11	7	9	8	8
Region 8	17	20	17	19	23	18	28	11	12	17	14	14,3

Tabell 2. Kjent avgang av jerv i region 8 fra og med 1. juni 2010 til og med 31. mai 2016. Symbolene ♂, ♀ og J indikerer henholdsvis hann, hunn og valp, Ukjent angir valper som er funnet døde. Dataene for Troms 2014–2015 inkluderer en tispe skutt i Narvik (Nordland), og dataene for Troms 2011–2012 inkluderer en tispe skutt ved skadefelling i Evenes (Nordland), begge i samarbeidsområdet med Nordland.

1.6.–31.5	Fylke	Lisensfelling	Skadefelling	Hiuttak	Ukjent	Totalt	Avgang	Avgang unntatt J
2015–2016	Finnmark	1♂	3♂, 5♀	2♀, 5J		4♂, 7♀, 5J	16	11
	Troms	4♂, 6♀	1♂			5♂, 6♀	11	11
2014–2015	Finnmark	3♂, 2♀	4♂, 3♀	1♀, 5J		7♂, 6♀, 5J	18	13
	Troms	3♂, 4♀	1♂			3♂, 5♀	8	8
2013–2014	Finnmark	2♂, 2♀	5♂, 3♀	2♀, 4J	1J	7♂, 7♀, 4J	19	14
	Troms	3♂, 4♀	1♂	2♀, 2J	1J	4♂, 6♀, 3J	13	10
2012–2013	Finnmark	2♂, 2♀	13♂, 9♀			15♂, 11♀	26	26
	Troms	6♂, 4♀	3♂, 3♀	1♀, 2J		9♂, 8♀, 2J	19	17
2011–2012	Finnmark	1♀	7♂, 6♀	1♀, 9J		7♂, 8♀, 9J	24	15
	Troms	5♂, 4♀	7♂, 1♀	3♀, 7J	1J	12♂, 8♀, 8J	28	20
2010–2011	Finnmark	4♂, 1♀	8♂, 2♀	3♀, 5J	1J	12♂, 6♀, 6J	24	18
	Troms	1♂, 1♀	3♂, 5♀	1♀, 3J	2J	4♂, 7♀, 5J	16	11

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid i nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Kunnskap om rovviltartene, herunder jerv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste årene, og vi har god kunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 vurderes som godt nok til at det kan fattes en beslutning om kvote for lisensfelling av jerv.

Lisensjakt vil ikke medføre en økt samlet belastning som kan true artens overlevelse så fremt kvote settes på et faglig forsvarlig grunnlag og geografisk avgrensing er i tråd med forvaltningsplanene for region 8 og 7. I tråd med prinsippet i naturmangfoldlovens § 10 bør det derfor settes en geografisk differensiert kvote som tar sikte på å nå bestandsmålet for jerv mest mulig presist i A-området, unngå etablering av jerv i B området og med dette redusere potensialet for skade på beitedyr i både i A- og B-området.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. I denne vurderingen ligger en usikkerhet om utfallet for neste års registrering dersom et gitt antall jerver tas ut. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos jerv, for eksempel avhengig av

smågnagersvingninger, og ikke i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget.

Når bestanden skal reguleres ned til bestandsmålet er det nødvendig både å ta ut tilveksten og antallet over bestandsmålet. En naturlig følge av dette er at sekretariatet også må vurdere mulige konsekvenser for jervebestanden dersom uttaket skulle medføre at bestanden kom under bestandsmålet.

Sekretariatet vurderer at dersom en til tross for et godt prediksjonsgrunnlag for uttak, skulle komme under bestandsmålet ved telling neste år, så har bestanden kapasitet til raskt å bygge seg opp uten betydelig tap av genetisk materiale. Sekretariatet vil også peke på det enstemmige rovviltforliket av 2011 hvor det ble presisert at «rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antallet ynglinger holdes så nær bestandsmålet som mulig», dette jf. formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt. Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Tap av sau og rein til jerv

Finnmark

For beitesesongen 2016 oppga de sauebøndene som søkte om erstatning et totaltap på 803sau og lam. Fylkesmannen i Finnmark erstattet 272 dyr, hvorav tolv sauer og 119 lam ble erstattet som tap til jerv. Fire lam ble erstattet til uspesifisert fredet rovvilt.

For reindriftsåret 2015–2016 ble det søkt om erstatning for 39 932 rein som drept av fredet rovvilt. 16 743 rein i Øst-Finnmark og 23 189 i Vest-Finnmark (omfatter også deler av Nord-Troms). Det ble i alt erstattet 8 875 rein til fredet rovvilt, derav 2 640 til jerv.

Troms

For beitesesongen 2016 oppga de sauebøndene som søkte om erstatning et totaltap på 3 561 dyr, derav 2952 lam og 609 sau. Fylkesmannen i Troms erstattet 1126 dyr, derav 1003 lam og 123 sau. Fylkesmannen erstattet 8 sau og 68 lam som drept av jerv. Fylkesmannen erstattet også 49 sau og 231 lam som drept av uspesifisert fredet rovvilt (rovbase.no).

For reindriftsåret 2015–2016 ble det i Troms reinbeiteområdet oppgitt et samlet tap på 5 995 rein, 5 354 av disse ble omsøkt erstattet som tatt av fredet rovvilt. Fylkesmannen erstattet 2 260 rein som drept av fredet rovvilt, 439 av disse til jerv (rovbase.no).

Konklusjon

I Finnmark er det per 24.5.2017 registrert fem ynglinger, bestandsmålet er tre ynglinger. Tre ynglinger er registrert innenfor A-området. Per 24.5.2017 er det foretatt ett hiuttak. Vi regner med at valper fra ynglingene i 2017 står for en tilvekst til lisensfellingsperioden 2017–2018. Foreslått kvote for Finnmark settes til 30 jerv, derav inntil 16 tisper. Av kvoten kan inntil åtte jerver felles i A-område, derav inntil to tisper.

I Troms og samarbeidsområdet med Nordland er det per 24.5.2017 registrert tre ynglinger, vi forventer at det blir registrert rundt sju ynglinger i år. Ingen ynglinger er tatt ut per 18.5.2016. Sekretariatet legger til grunn at vi våren 2016 hadde en bestand tilsvarende omtrent åtte ynglinger. Vi regner med en høyere faktisk bestand enn foreløpig registrerte ynglinger, dette fordi vi med bakgrunn i tidligere års registreringer og kjent avgang, samt DNA-registreringer

mener bestanden er høyere enn antall registrerte ynglinger til nå indikerer. DNA-innsamling, tapsbilde og meldinger om jerv viser at jervebestanden i Troms og samarbeidsområdet med Nordland i stor grad er innenfor A-området. Foreslått kvote for Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 11 jerv, derav inntil åtte tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil fem tisper.

Det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som i region 8 blir registrert i 2017, det er også betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange individer som kommer til å bli registrert ved DNA-analyser av ekskrementer og vev. For at Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en utjevningsskvote på seks dyr, tre som kan trekkes fra kvoten og tre som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

23/17 Anbefaling lisensfellingsskvote bjørn 2017

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Finnmark:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fem – 5 – bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil én binne. Kvoten fordeles til 1 bjørn i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 4 bjørner til B-området i Finnmark for øvrig. Det anbefales at lisensfelling stoppes i Finnmark dersom det blir felt en binne, uavhengig av hvor i B-området felling skjer

Troms:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på én – 1 – bjørn i B-området i Troms.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremstilling

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet for regionen. Da er det Miljødirektoratet som setter kvote for lisensfelling av bjørn. Rovviltnemnda ønsker likevel å gi sin anbefaling til direktoratet om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer, bestandsmål og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling til Stortinget nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt.

Når et forvaltningsorgan fatter en beslutning er det et krav at naturmangfoldlovens prinsipper i § 7 (8–12) legges til grunn som retningslinjer.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Sekretariatet vil vise til rapport fra Rovdata om *Bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, datert 15.5.2017*, til NINA rapport 1340, Populasjonsovervåking av brunbjørn, DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2016, til Bioforsk rapport nr. 47 2013 om populasjonsovervåking av brunbjørn 2009–2012, samt til rapport fra Det skandinaviske bjørneprosjektet til Miljøverndepartementet: Bjørnens status og økologi i Skandinavia.

Rovviltnemnda har i sin forvaltningsplan av 10.10.2013 fordelt målsettingen om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 1,8 ynglinger (NINA rapport 1340). Dette er en nedgang på 0,1 ynglinger siden estimatet for året før.

Skadepotensial på sau og tamrein

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby, som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. I Finnmark har SNO undersøkt sju reinkadaver våren 2017 der bjørn er vurdert som skadevolder. Sekretariatet mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

I de siste årene har det i stor grad lyktes å holde sau og bjørn adskilt. Imidlertid har enkelte saueiere hatt en vedvarende utrygghet knyttet til risikoen for at det skal komme bjørn inn i beiteområdet. I 2014 ble det ikke dokumentert sau tatt av bjørn i region 8. I 2015 kom det inn flere bjørn i beiteområdet nord for Varangerfjorden i Tana, i tillegg til at det var bjørn i beiteområdet i Neiden i Sør-Varanger og i beiteområdet for sau i Bardu. I Troms ble det dokumentert et tap på 13 sau i Bardu kommune. I Finnmark ble det i 2015 dokumentert 86 sau drept av bjørn i Finnmark, alle øst for Tanaelva. I 2016 vurderte SNO at bjørn var skadeårsak på 27 undersøkte kadaver i Troms, Alle i Bardu kommune. I dette området ble det våren 2017 tatt ut en bjørn etter tillatelse fra Miljødirektoratet. I Finnmark ble det ikke dokumentert tap av sau til bjørn i 2016.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

24/17 Kongeørn – skadefellingsregimet samt forsøksordning for forvaltning

Rovviltnemnda i region 8 etterlyse endringer i bestemmelsene om skadefelling samt forsøksordning for forvaltning av kongeørn. I det følgende vil sekretariatet kort redegjøre for status.

I år oppgir reineiere store tap av kalv til kongeørn. I Troms har Fylkesmannen mottatt seks søknader om skadefelling av kongeørn i mai. Rovviltnemnda i region 8 har i mange år påpekt tap av beitedyr til kongeørn som et særlig problem. Dette har nemnda tatt opp i dialogen med Klima- og miljødepartementet. Forvaltning av kongeørn var et punkt i brev fra alle rovviltnemndene til KLD og LMD datert 4.2.2014, sendt 6.2.2014. I punkt 18 står følgende:

Av rovviltforliket 2004 gikk det frem at bestanden og utbredelsen av kongeørn skulle opprettholdes på det som da var dagens nivå. I 2004 var bestandsestimater 850–1200 hekkende par i Norge. Nå i 2013 er bestandsestimater på 1224–1545 hekkende par. Rovviltnemndene etterlyser et verktøy for bestandsregulering av kongeørn. Vi ber om åpning for bestandsregulerende tiltak som kvotejakt eller uttak av egg.

I brev av 25.11.2016 spurte KLD rovviltnemndene om innspill på mulige endringer i regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål samt forvaltning av kongeørn. I brev av 24.1.2017 spurte KLD fylkesmennene tilsvarende spørsmål. Både rovviltnemnda i region 8 og begge fylkesmennene i regionen har svart, sekretariatet gjengir her den delen av de tre svarene som gjelder forvaltning av kongeørn samt forsøksprosjekter (Finnmark har ikke uttalt seg om forsøksprosjekter). Legg merke til at det er lite som skiller disse tre svarene:

1) Rovviltnemnda i region 8:

Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål, datert 15.2.2017

Forvaltning av kongeørn

Skadefellingsregime for kongeørn mener vi bør endres til å være det samme som for de andre rovviltartene. Dette innebærer at fylkesmennene kan vurdere forebyggende uttak før hekketid i områder med historisk høye dokumenterte tap. Uttaket vil ikke kunne være i et omfang som er bestandsregulerende, og det vil ikke kunne forsvares i det lange løp, om det viser seg å ikke være tapsreducerende. Som for de andre rovviltartene mener vi at skadefellingskvoter heller ikke er noen god løsning for kongeørn. Skadefelling bør vurderes i det enkelte tilfellet, uten på forhånd fastsatt kvote. Foreslåtte forsøksordninger på Fosen og i Troms bør søke å finne svar på hvor stort skadepotensial kongeørn har på rein og sau, finne predasjonstakten uten tapsforebyggende tiltak, samt med ulike tapsforebyggende tiltak. Forsøkene bør klargjøre i hvilken grad skadefelling på kongeørn er tapsforebyggende.

Skadefelling av kongeørn krever spesiell kompetanse. I region 8 satser vi på en modell der enkelte personer fra de interkommunale skadefellingslagene får spisskompetanse på de ulike rovviltartene, dette bruker vi FKT-midler til. Når det gjelder skadefelling på kongeørn vil det være viktig at det fellingspersonell som deltar i skadefellingsoppdrag har spisskompetanse på kongeørn. Vi ser gjerne at SNO-personell gis ressurser til, og en oppgave med, å skolere fellingspersonell i kommunale/interkommunale skadefellingslag. Helst ser vi at SNO gis ansvar for alle skadefellingsoppdrag på fredet rovvilt, og at SNO etablerer en personellstruktur for skadefellingsoppdrag, etter tilsvarende mønster som dagens rovviltkontakter.

Forsøksprosjekter

Avgrensning av aktuelle forsøksprosjekt i Troms kan være Lyngenhavøya og kalvingsområdet til Hjertind reinbeitedistrikt. Dette er de to områdene i Troms med mest dokumenterte tap av rein til kongeørn i kalvingstiden over flere år. Det er også store tap av sau på beite i disse områdene, men lite dokumentasjon på årsaken til dette. Vi bør i tillegg ha med øydistrikter da de har meget store udokumenterte kalvetap. Åkerøya i Harstad kommune har historisk hatt høye dokumenterte tap av villsau til kongeørn, her har det imidlertid vært lite dokumentasjon de to siste årene.

Når det gjelder planlegging og gjennomføring av kongeørnprosjektet i Troms forutsetter vi at rovviltnemnda og Fylkesmannen blir med i dette arbeidet. Vi forutsetter at merknaden fra Stortinget blir retningsgivende i prosjektet i Troms.

Vi er klar over utfordringer de svenske samebyene har med tap i kalvingsområder i Troms. Vi har imidlertid ikke stor skadedokumentasjon fra kongeørn over flere år i disse områdene. Det vil derfor være vanskelig å evaluere effektene av et forsøksprosjekt. Vi viser også til at kalvingsområder til svenske samebyer i Troms i hovedsak ligger innenfor nasjonalparker med egne verneforskrifter. Vi mener likevel at et forsøksprosjekt skal designes så det gir kunnskap som kan bidra til å løse utfordringer til andre reinbeitedistrikt i Norge og til svenske samebyer der de har beiterett i Norge.

Fylkesmannen i Troms har tatt initiativ til en tiltakspakke for å redusere tap av sau på utmarksbeite, både tap til rovvilt og annet tap. Tiltakspakken gjennomføres med tilskudd fra FKT. To sauebesetninger på Lyngenhavøya, med historisk store tap, har sagt ja til å prøve ut denne tiltakspakken. Tiltakene er at lam som slippes på utmarksbeite ikke er for små, begrenset antall lam pr. søye, radiobjeller, tidlig nedsanking, ekstra tilsyn og uttak av rev i beiteområdet før beiteslipp med mer. NIBIO står for den praktiske gjennomføringen med veiledning, gjennomføring og evaluering. Rovviltnemnda har fordelt FKT-midler øremerket for dette arbeidet med tiltakspakker.

Resultatene hittil er svært optimistiske, begge besetningene har halvert tapene. Det er ikke dokumentert tap til kongeørn til tross for intensivt tilsyn og radiobjeller. Hvis vi med samme resultat gjennomfører denne tiltakspakken på de ti sauebesetningene i regionen som har størst tap, kan det kanskje halvere omsøkt rovvilttap av sau på utmark i Troms.

Vi mener resultatene fra «Lyngen prosjektet» i Troms er svært interessant og aktuell for hele landet og særlig med tanke på forestående satsing på forvaltning av kongeørn. Forskning/forvaltning bør også satse på forsøksprosjekter som gir mer kunnskap om andre årsakene til tap enn rovvilt. Det ser ut til at også rovvilttapet reduseres når en setter inn tiltak

for å hindre andre tapsårsaker. Her bør Mattilsynet og næringsorganisasjonene inkluderes.

Forsøksprosjektet må ha som mål å få mer kunnskap om alt tap, både tap til kongeørn og annet tap. Dette er nødvendig for utvikling og styrking av utmarksbasert beitenæring innenfor rammen av rovviltforliket.

2) Fylkesmannen i Finnmark:

Innspill fra Fylkesmannen i Finnmark – endringer i forvaltning av kongeørn og evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål, datert 14.2.2017

Forvaltning av kongeørn

I Finnmark forårsaker kongeørn årlig omfattende skader på tamrein. De største skadene dokumenteres på vinterbeite og i kalvingstiden. Fylkesmannen i Finnmark erfarer at det ofte kan være vanskelig å forebygge disse skadene, da vær og føreforhold gjør det krevende å holde oversikt over flokken og føre tilsyn. Et vanlig tiltak for å forebygge skader fra kongeørn er å flytte rein inn i områder med skog, da dette gir en viss beskyttelse mot ørneangrep. Imidlertid er mange av beiteområdene i Finnmark, både vinterbeiter og kalvingsland, snaufjell og vidder, og det kan dermed være vanskelig å forebygge tap til kongeørn.

Når det gis skadefelling på kongeørn er det krav om at felling skal rettes mot et bestemt skadegjørende individ. Dette mener vi er riktig. Imidlertid ser man at det ofte er vanskelig å både artsbestemme og individbestemme fugl under feltmessige forhold. Søknader om skadefelling på kongeørn i Finnmark fremmes som oftest av reindriftsutøvere på vinteren og i kalvingstiden. Reindriftsutøvere har som regel begrenset kompetanse til å arts- og individbestemme skadevolder. I praksis lar skadefellinger sjelden seg gjennomføre, da kravet til at felling retter seg mot bestemte individer er vanskelig å etterkomme i praksis.

Fylkesmannen i Finnmark mener at uttak av kongeørn i første rekke bør utføres av særlig kvalifisert personell. Dette kan konkret dreie seg om ansatte i SNO eller personer fra kommunale skadefellingslag som har gjennomgått opplæring. På samme tid er det også en utfordring at skadesituasjoner kan oppstå langt ifra vei. I forbindelse med eventuelle skadefellinger vil det derfor kunne være påkrevd at skadefellingspersonellet kan forflytte seg til det aktuelle området innen kort tid.

En annen mulighet for å redusere skader på beitedyr fra kongeørn kan være å iverksette uttak i forkant av skade. Dette vil kunne være aktuelt i områder med årlige skader av vesentlig omfang. Det vil være særlig aktuelt i kalvingsland, da erfaring viser at gjennomføring av ordinær skadefelling ofte er vanskelig grunnet snøsmelting og at reinflokkene ofte er spredt i denne perioden. Det er også i disse tilfellene ønskelig at SNO eller særlig kvalifisert personell gjennomfører uttaket. Vi mener det vil være hensiktsmessig at fylkesmennene gis anledning til å iverksette forebyggende uttak av kongeørn i områder med årvisse høye tap av beitedyr til kongeørn.

Fylkesmannen i Finnmark mener det ikke er hensiktsmessig å fastsette kvoter for betinget skadefellingstillatelse for kongeørn. Vi mener at det overordnede hensynet til bestandens overlevelse kan ivaretas i saksbehandlingen av den enkelte skadefellingssøknad

3) Fylkesmannen i Troms:

Svar på forespørsel om skriftlig innspill på endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål, datert 15.2.2017

Forvaltning av kongeørn

Skadefellingsregime for kongeørn mener vi bør endres til å være det samme som for de andre rovviltartene. Dette innebærer at fylkesmennene kan vurdere forebyggende uttak før hekketid i områder med historisk høye dokumenterte tap. Uttaket vil ikke kunne være i et omfang som er bestandsregulerende. Det vil ikke kunne forsvares i det lange løp, om det viser seg å ikke være tapsreducerende. Som for de andre rovviltartene, mener vi at skadefellingskvoter heller ikke er noen god løsning for kongeørn. Skadefelling bør vurderes i det enkelte tilfellet, uten på forhånd fastsatt kvote. Foreslåtte forsøksordninger på Fosen og i Troms bør søke å finne svar på hvor stort skadepotensial kongeørn har på rein og sau, finne predasjonstakten uten tapsforebyggende tiltak, samt med ulike tapsforebyggende tiltak. Forsøkene må ha som mål å klargjøre i hvilken grad skadefelling på kongeørn er tapsforebyggende, og hvilke andre tiltak som kan gjennomføres for å redusere tap av beitedyr.

Skadefelling av kongeørn krever spesiell kompetanse. I Troms satser vi på en modell der enkelte personer fra de interkommunale skadefellingslagene får spisskompetanse på de ulike rovviltartene. Dette bruker vi FKT-midler til. Når det gjelder skadefelling på kongeørn, vil det være viktig at det fellingspersonell som deltar i skadefellingsoppdrag har spisskompetanse på kongeørn. Vi ser gjerne at SNO-personell gis ressurser til, og en oppgave med, å skolere fellingspersonell i kommunale/interkommunale skadefellingslag. Helst ser vi at SNO gis ansvar for alle skadefellingsoppdrag på fredet rovvilt, og at SNO etablerer en personellstruktur for skadefellingsoppdrag, etter tilsvarende mønster som dagens rovviltkontakter.

Forsøksprosjekter

Avgrensning av aktuelle forsøksprosjekt for forvaltning av kongeørn i Troms kan være Lyngenthalvøya og kalvingsområdet til Hjertind reinbeitedistrikt. Dette er de to områdene i Troms med mest dokumenterte tap av rein til kongeørn i kalvingstiden over flere år. Det er også store tap av sau på beite i disse områdene, men lite dokumentasjon på årsaken til dette. Vi bør i tillegg ha med øydistrikter, da de har meget store udokumenterte kalvetap. Åkerøya i Harstad kommune har historisk hatt høye dokumenterte tap av villsau til kongeørn. Her har det imidlertid vært lite dokumentasjon de to siste årene.

Vi er klar over utfordringer de svenske samebyene har med tap i kalvingsområder i Troms. Vi har imidlertid ikke stor skadedokumentasjon fra kongeørn over flere år i disse områdene. Det vil derfor være vanskelig å evaluere effektene av et forsøksprosjekt. Vi viser også til at kalvingsområder til svenske samebyer i Troms i hovedsak ligger innenfor nasjonalparker med egne verneforskrifter. Vi mener likevel at et forsøksprosjekt skal designes så det gir kunnskap som kan bidra til å løse utfordringer til andre reinbeitedistrikt i Norge, og til svenske samebyer der de har beiterett i Norge.

Fylkesmannen i Troms har tatt initiativ til en tiltakspakke for å redusere tap av sau på utmarksbeite, både tap til rovvilt og annet tap. Tiltakspakken gjennomføres med tilskudd fra FKT. To sauebesetninger på Lyngenthalvøya, med historisk store tap, har sagt ja til å prøve ut denne tiltakspakken. Tiltakene er at lam som slippes på utmarksbeite ikke er for små, begrenset antall lam pr. søye, radiobjeller, tidlig nedsanking, ekstra tilsyn og uttak av rev i beiteområdet før beiteslipp med mer. NIBIO står for den praktiske gjennomføringen med veiledning, gjennomføring og evaluering. Rovviltnemda støtter dette, og har fordelt FKT-midler øremerket for dette arbeidet med tiltakspakke i Lyngen.

Resultatene er svært optimistiske, begge besetningene har halvert tapene. Det er ikke dokumentert tap til kongeørn til tross for intensivt tilsyn og radiobjeller. Hvis vi med samme resultat, gjennomfører denne tiltakspakken på de ti sauebesetningene i Troms som har størst tap, kan det kanskje halvere omsøkt rovvilttap av sau på utmark i Troms.

Vi mener resultatene fra «Lyngen prosjektet» i Troms er svært interessant og aktuell for hele landet og særlig med tanke på forestående satsing på forvaltning av kongeørn. Forskning/forvaltning bør også satse på forsøksprosjekter som gir mer kunnskap om andre årsakene til tap enn rovvilt. Det ser ut til at også rovvilttapet reduseres, når det settes inn tiltak for å hindre andre tapsårsaker. Her bør Mattilsynet og næringsorganisasjonene inkluderes.

Forsøksprosjektet må ha som mål å få mer kunnskap om alt tap, både tap til kongeørn og annet tap. Dette er nødvendig for utvikling og styrking av utmarksbasert beitenæring innenfor rammen av rovviltforliket.